

Startside>Lovgivning og retspraksis>National lovgivning

Kansallinen lainsäädäntö

Rumænien

Tällä sivulla kerrotaan Romanian oikeusjärjestelmästä ja luodaan yleissilmäys Romanian lainsäädäntöön.

Oikeuslähteet

Romanian oikeuslähteet ovat seuraavat:

Romanian perustuslaki

parlamentin hyväksymä lainsäädäntö (valtiosääntö, perustuslakia täydentävä laki ja yleislainsäädäntö)

Romanian presidentin asetukset

hallituksen säädökset (määräykset, poikkeusmääräykset, päätökset)

keskushallinnon antamat säädökset (ministerien määräykset, ohjeet ja asetukset)

paikallisten hallintoelinten (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamat säädökset

[Euroopan unionin oikeus](#) (asetukset, direktiivit)

[kansainväliset sopimukset](#), joissa Romania on osapuolena.

Oikeudellisten välineiden lajit

Romanian oikeuskehikseen kuuluvat seuraavat oikeudelliset välineet:

Perustuslaki on Romanian ylin laki. Siinä säädetään Romanian rakenteesta yhtenä ja jakamattomana kansallisvaltiona, toimeenpano-, lainsäädäntö- ja lainvalvontaelinten välisistä suhteista sekä valtion laitosten, kansalaisten ja oikeushenkilöiden välisistä suhteista.

Valtiosäännön antaa tätä tarkoitusta varten erityisesti valittu ja kokoontunut perustuslakia säätävä kokous.

Perustuslakia täydentävässä lainsäädännössä käsitellään valtion kannalta erityisen merkittäviä asioita, kuten valtion rajoja, Romanian kansalaisuutta, valtion vaakunaa ja sinettiä, omistamista ja perimystä koskevia oikeudellisia järjestelyitä, kansanäänestysten järjestämistä ja toteuttamista, rikoksia, seuraamuksia ja niiden täytäntöönpanoa, ylimmän tuomarineuvoston, tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen ja tilintarkastustuomioistuimen organisaatiota ja toimintaa, valtion viranomaisten vuoksi vahinkoa kärsineiden henkilöiden oikeuksia, maanpuolustusta, hallintoelinten järjestämistä sekä poliittisia puolueita.

Yleislainsäädännössä säädetään kaikista muista aloista, joista ei säädetä perustuslakia täydentävässä lainsäädännössä. Yleisellä lainsäädännöllä ei voida tarkistaa tai muuttaa korkeamman tason lakia, kuten perustuslakia tai sitä täydentävää lakia.

Erityistapauksissa (parlamentin istuntotaukojen aikana) tiettyjä aloja, jotka parlamentti määrittelee, voidaan säädösvallan siirron nojalla säännellä **hallituksen määräyksillä**. Määräykset annetaan erityisen valtuuttamislain perusteella siinä vahvistettujen rajoitusten ja edellytysten rajoissa. Hätätilanteissa hallitus voi antaa poikkeusmääräyksiä kaikilla aloilla katsoessaan tämän tarpeelliseksi.

Hallituksen päätöksissä säädetään lakien tehokkaasta täytäntöönpanosta tai muista niiden soveltamiseen liittyvistä järjestelynäkökohdista.

Keskushallinto antaa **säädöksiä** (määräyksiä tai ohjeita) ainoastaan lakien sekä hallituksen päätösten ja määräysten perusteella ja niiden panemiseksi toimeen.

Riippumattomien hallintoviranomaisten säädökset

Paikallishallinnon viranomaisten (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamissa säädöksissä säädetään asianomaisten paikallishallinnon viranomaisten toimivaltaan kuuluvista asioista.

Muut oikeuslähteet

[Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö](#) sekä EU:n tuomioistuinten oikeuskäytäntö.

Vaikka kansallinen oikeuskäytäntö ei ole varsinainen oikeuslähde, [korkeimman oikeuden](#) päätökset, joilla varmistetaan tiettyjen lain säännösten yhtenäinen tulkinta, ovat toissijaisia oikeuslähteitä. Lisäksi perustuslakituoistuimen päätöksiä, joilla on *erga omnes* eli kaikkia (ei pelkästään *inter partes litigantes* eli riita-asian osapuolia) koskeva vaikutus, voidaan pitää toissijaisina oikeuslähteinä.

Siviililakia koskevan lain nro 287/2009 1 §:n mukaan yksityisoikeuden lähteitä ovat laki sekä **oikeuden käytänteet ja peruseräätteet**. Tässä 'käytänteillä' tarkoitetaan tapoja ja ammattikäytäntöjä.

Edellä mainituissa säännöksissä vahvistetaan seuraavat säännöt käytänteiden soveltamiselle oikeuslähteenä:

Käytänteitä sovelletaan tapauksiin, joista ei säädetä laissa. Jos käytänteitä ei ole, sovelletaan vastaavia tilanteita koskevaa lainsäädäntöä. Jos puolestaan tällaista lainsäädäntöä ei ole, sovelletaan yleisiä oikeuseräätteitä.

Kysymyksissä, joista on säädetty laissa, käytänteitä sovelletaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin niihin nimenomaisesti viitataan laissa.

Oikeuslähteiksi tunnustetaan ainoastaan yleisen järjestyksen ja hyvien tapojen mukaiset käytänteet.

Asianomaisen osapuolen on todistettava käytänteiden olemassaolo ja sisältö. Asiaankuuluvien valtuutettujen toimijoiden tai elinten laatimissa säännöstoissa julkaistujen käytänteiden katsotaan olevan olemassa, ellei toisin todisteta.

Normihierarkia

Romanian normihierarkia on seuraava:

Romanian perustuslaki ja valtiosääntö ovat normihierarkiassa ylimpänä. Kaiken muun lainsäädännön on oltava niiden mukaista.

Toisella sijalla normihierarkiassa on perustuslakia täydentävä lainsäädäntö. Parlamentti hyväksyy perustuslakia täydentävän lainsäädännön määräenemmistöllä.

Kolmannella sijalla normihierarkiassa on yleislainsäädäntö. Parlamentti hyväksyy yleiset lait yksinkertaisella enemmistöllä. Yleislainsäädännöllä ei voida tarkistaa tai muuttaa perustuslakia tai sitä täydentävää lakia.

Neljännellä sijalla normihierarkiassa ovat hallituksen määräykset.

Viidennellä sijalla normihierarkiassa ovat hallituksen päätökset.

Kuudennella sijalla normihierarkiassa ovat valtion keskushallinnon ja riippumattomien hallintoviranomaisten antamat säädökset.

Viimeisellä sijalla normihierarkiassa ovat paikallishallinnon (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamat säädökset.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Perustuslain mukaan valtio perustuu perustuslaillisen demokratian periaatteisiin, joita ovat (lainsäädäntövaltaa, toimeenpanovaltaa ja tuomiovaltaa käyttävien) valtion instituutioiden välinen **vallanjako sekä keskinäinen valvonta**.

Valta on myös jaettu parlamentin, hallituksen ja oikeusviranomaisten kesken. Myös [perustuslakituomioistuin](#), [Romanian oikeusasiamies](#) (*Avocatul Poporului din România*), [liitintarkastustuomioistuin](#) (*Curtea de Conturi*) ja [lainsäädäntöneuvosto](#) (*Consiliul Legislativ*) turvaavat viranomaisten ja kansalaisten välistä valtatasapainoa.

Parlamentti on ylin kansalaisia edustava elin ja maan ainoa lainsäädäntöviranomainen. Se koostuu [edustajainhuoneesta](#) ja [senaatista](#). Periaatteessa parlamentti käyttää [lainsäädäntövaltaa](#) yksin, mutta tietyissä tapauksissa se jakaa lainsäädäntövallan [toimeenpanevan vallan](#) ([hallituksen](#)) ja äänestäjien (kansalaisten) kanssa.

[Hallitus](#) voi antaa määräyksiä parlamentin hyväksymän erityisen toimivaltalainsäädännön nojalla. Lisäksi se voi antaa poikkeusmääräyksiä erityistilanteissa, jotka edellyttävät kiireellisiä toimia.

Lainsäädäntömenettely

Lainsäädäntömenettelyssä on kolme vaihetta:

1. Hallituksen käsittely eli parlamenttikäsittelyä edeltävä vaihe

Lakiesitys valmistellaan hallitustasolla.

Lakiesityksestä käydään julkinen keskustelu laissa edellytetyllä tavalla.

Lakiasäättävä neuvosto (*Consiliul Legislativ*), ministeriöt ja muut neuvoa-antavat elimet antavat lausuntonsa.

Hallitus hyväksyy lakiesityksen.

2. Parlamenttikäsittelyvaihe

Lakiesitys toimitetaan toiseen parlamentin kamareista (edustajainhuone tai senaatti ensimmäisenä kamarina) Romanian perustuslaissa vahvistetun toimivallan mukaan.

Lakiesitystä koskevasta raportista tai lausunnosta keskustellaan ja se hyväksytään parlamentin valiokunnissa (tietyissä erityisolosuhteissa voidaan perustaa erityisiä valiokuntia).

Täysistunnossa kamari, joka käsittelee lakiesitystä tai -ehdotusta ensin, antaa lausuntonsa 45 päivän kuluessa siitä, kun se on esitetty pysyväle toimistolle (*Biroul permanent*).

Jos kyse on laajasta ja muutoin monimutkaisesta lainsäädännöstä, aikaraja on 60 päivää ehdotuksen toimittamisesta pysyväle toimistolle.

Hallituksen poikkeusmääräyksen tapauksessa aikaraja on 30 päivää.

Jos nämä määräajat ylittyvät, lakiesitys tai -ehdotus katsotaan hyväksytyksi ja se toimitetaan edustajainhuoneeseen, joka tekee siitä lopullisen päätöksen.

Lakiesityksestä tai -ehdotuksesta pidetään lopullinen äänestys, jossa se hyväksytään tai hylätään. Tämän jälkeen se lähetetään siihen parlamentin kamariin, joka on vastuussa päätöksen tekemisestä (edustajainhuone tai senaatti) ja joka hyväksyy säädöksen lopullisessa muodossaan.

3. Parlamenttikäsittelyn jälkeinen vaihe

Varmistetaan, että laki on perustuslain mukainen (ennakkotarkastus), eli perustuslakituomioistuin tarkistaa, että laki on yhteensopiva perustuslain kanssa.

Asiaa koskevan pyynnön voi esittää [Romanian presidentti](#), parlamentin jommankumman kamarin puhemies, hallitus, [korkein oikeus](#), Romanian oikeusasiamies tai vähintään 50 edustajainhuoneen jäsentä tai vähintään 25 senaatin jäsentä, tai pyyntö voidaan esittää viran puolesta (*ex-officio*), jos kyseessä on perustuslainmukaisuuden valvonta.

Romanian presidentti **saattaa lain virallisesti voimaan** 20 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Jos presidentti pyytää tarkastelemaan lakia uudelleen tai tutkimaan, onko se perustuslain mukainen (ainoastaan yksi tällainen pyyntö on mahdollinen), laki on saatettava virallisesti voimaan 10 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta sen jälkeen, kun sitä on tarkasteltu uudelleen tai kun perustuslakituomioistuimelta on saatu vahvistus siitä, että laki on perustuslain mukainen.

Laki tulee voimaan kolmen päivän kuluessa sen julkaisemisesta [Romanian virallisen lehden](#) I osassa tai myöhempanä, laissa vahvistettuna ajankohtana.

Oikeudelliset tietokannat

a) Oikeusministeriön hallinnoima [oikeusportaali](#) on lakitietojärjestelmä, johon kaikki kansallisesta lainsäädännöstä kiinnostuneet pääsevät nopeasti, ilmaiseksi ja rajoittamattomasti tutustumaan sen päivitettyssä ja vahvistetussa muodossa. Sovellus yhdistyy yhteisen eurooppalaisen yhdyskäytävän avulla kansalliseen oikeuteen, [N-Lexiin](#).

Oikeusministeriö kehitti oikeusportaalin projektissa, johon saatiin tukea Euroopan sosiaalirahaston *hallinnollisia valmiuksia koskevasta toimenpideohjelmasta*.

Tietokantaa päivitetään päivittäin, ja siinä on yli 150 000 lakia vuodesta 1989 tähän päivään saakka sekä tätä vanhempia merkittävien lakien sarjoja.

Tietokannasta voi tehdä hakuja useilla perusteilla, joita ovat

otsikon sanat

tekstin sanat

asiakirjatyyppi

asiakirjan numero

virallisen julkaisun tyyppi ja numero

julkaisupäivä

lain antanut viranomainen jne.

b) Toisessa [Romanian oikeudellisessa tietokannassa](#), jonka lainsäädäntöneuvosto on laatinut ja jota se hallinnoi ja päivittää, voi tutustua vapaasti Romanian lainsäädäntöön.

Kyseessä on verkkoversio julkaisusta *Repertoriul legislației României® – evidența oficială®* (Romanian virallinen säädösluettelo). Siinä esitetään kaikkien Romanian säädösten tarkka ja oikea oikeudellinen asema eri aikoina.

Tietokannassa on säädökset vuodesta 1864 nykyhetkeen.

Tietokantaa voi selata seuraavien perusteiden avulla:

säädöksen luokka/tyyppi

numero

antamisvuosi (kausi)

julkaisuväli

viralliset julkaisutiedot (tyyppi, numero, vuosi)

otsikon avainsanat

säädöksen tila (voimassa / ei voimassa)

muut perusteet (normatiivinen, yksittäinen / julkaistu, julkaisematon).

Myös **lakiasäättävän neuvoston** intranetissä on tietokanta. Sitä päivitetään yksityiskohtaisilla oikeudellisilla tiedoilla, joita tarvitaan erityisesti lakiehdotuksia koskevien lausuntojen antamiseen ja lainsäädäntömenettelyn aikana hyödyllisten tietojen toimittamiseen.

c) Rakenteeltaan erilainen oikeudellinen [tietokanta](#) löytyy [edustajainhuoneen](#) eli parlamentin toisen kamarin verkkosivuilta. Sen hakuperusteita ovat seuraavat:

säädöstyyppi

numero

päiväys

säädöksen antanut viranomainen

julkaisupäivä ja avainsanat (säädöksen otsikosta ja leipätekstistä).

Onko oikeudellisen tietokannan käyttö ilmaista?

Kyllä, tietokannan käyttö on **ilmaista**.

Päivitetty viimeksi: 24/02/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.